

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 2. sz. sz. alatti ház emeletében.

Kiadó hivatal:

Középuteza, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Nyitlári cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez címzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, n. m.

kedden, csütörtökön és szombaton déln.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Kolozsvár, oct. 6. 1867.

Kossuth második levele a „P. Napló”-ban megjelent, a mely már kevésbé személyeskedő s inkább az elvek és állítások terén mozog.

Miután e három levélből, a melyet Kossuth ígért, hosszabb hírlapi vita fog keletkezni, melyet lapunk szűk köréhez képest kimerítőleg nem reprodukálhatnánk, s miután ily nagy vita lényege azt követeli, hogy a közönség felvilágosítása, mint a méltányosság szempontjából, hogy ha az egyik nézetet közreadjuk, közöljük azt is, a mit a másik fél arra felel; ezt azonban lapunkban nem bírva meg, feladatunk az volna, hogy Kossuth ezen levelét se közöljük, csak is figyelmeztetvén rá lapunk olvasóit s a „Pesti Napló” megolvasására utasítsuk.

Miután azonban e levél oly politikai kérdést vitat, melyről mi is sokszor írtunk, s melyhez mi is ezentúl is hozzá szólni szükségesnek látjuk, ismertetjük Kossuth ezen levelét.

E levél első része polemia a belügyminiszter ellen. Azt mondja Kossuth, hogy őt b. Wenckheim hivatalosan notóriusnak nyilatkoztatta. Ezt azonban b. Wenckheim nem tette s nem is tehetné, mert valakit notáznai nem a miniszterek, hanem az illető forum teendője. A belügyminiszter csak állította azt, hogy midőn Kossuth az ország önállóságát a dynastia uralkodásával kiegyezhetlennek mondja ki, oly ténnyel állt elő, melyet az 1723. t. czikk felségértés- és hazaárulásnak bélyegez. Ezt a miniszternek jogában állott állítani, ha úgy hitte, állíthatta ezt akárki ellenében, notóriusá azonban ezáltal senki sem válik, mert a miniszter nem dictátor, állítása csak állítás marad mind addig, míg az illető egyént be nem perelteti s el nem ítéli.

A felhívott bíróság aztán a törvény értelmében elítéli, vagy feloldozza a perbe fogottat, s ekkép válik vagy nem válik az ember notóriussá.

Kossuthot tehát ma senki notáztottnak nem tekintheti a miniszter úr említett incriminatioja miatt, s az általános amnestia vértje alatt ma is épp úgy nyitva van előtte a haza, mint a haza irányában tett nagy és fényes szolgálatairól honfitársainak kebele.

Nézetünk szerint tehát ok nélkül vádolja Kossuth a belügyminisztert azzal, hogy őt notóriussá tette, mert ez nem áll. Ezt tenni a forumok s nem a belügyminiszter teendője.

Ezen polemicus bevezetés után Kossuth az európai politikához való viszonyunkat veszi tárgyalás alá, s oly eszméket penget, mik körül a magyar publicisticában mi is gyakran elmélkedünk.

1861-től fogva az utóbbi időkig többször elmondottuk azon nézetünket, hogy Magyarország függetlensége a történelem rendes fejlődése szerint akkor fog eléllani, mikor a német egység kivívja magát; s akkor majd a nagy szláv és német uralom közt azon semleges szerep jutand kis királyságunknak, melyet most bir Belgium a francia és német hatalom közt, vagy jutni fog azon szomorú szerep, mely a török és német szomszédok előnyomulásakor a középső századokban jutott nekünk, midőn királyságunk innesső fele a török szuverenitás, másik fele a római császári ház uralma alá esett.

Egyik sem igen kecsesgető állapot, mert látjuk, hogy a nagy szomszédságok a kis semleges országok lételet mindig fenyegetik, s nem tudjuk Belgium is meddig lesz képes fenntartani magát Franciaország beolvasztása ellen? Egy háború az európai egyensúly érdekében a német egység kivételével igen valószínűleg Franciaország előnyére véget vethet Belgium semlegességének.

Most a mig mi Ausztriával együtt vagyunk s így 30 millió lélekből álló birodalom fegyveres ereje áll határaink közös védelmére, még akkor is, ha Poroszország át lépi a Majna vonalt s egyesíti magát Dél-Németországgal, akkor sem lesz Poroszország nagyobb monarchiánknál, s mi itt Ausztriával állítva védállapotban úgy a porosz, mint az orosz tovább terjeszkedése ellen fenntartjuk magunkat, s nem félhetünk a hatalmas elembe való beolvasztástól. Ausztria maga pedig beolvasztani akkor is képtelen volt,

midőn magában a német Bundban főszerepet vitt, annál kevésbé olvaszthat most magába, mikor a Bundból kiszorult, midőn megszűnt német nagyhatalom lenni, sőt erejének sulya a magyar kir. koronára esett.

A német egység reánk nézve veszélyes, ha előnyomulása az északi colossus előnyomulásával egy időben történik, s ezzel szemben szükséges Ausztriávali vállvetett önvédelmünk, ellenben a német egység idővel veszélytelen lehet reánk nézve, ha egykor Lengyelország visszaállítatik, s ha vagy Törökország regenerálja magát, vagy valamely az orosz befolyástól független keleti nemzetiség képes lesz szomszédunkban egy jóra való státust megalapítani.

Ez pedig csak a történelem rendes fejlődésével évezetek s talán évszázad alatt foghat megtörténni s valószínűleg e cél elérésére Ausztriának Magyarországgal vállvetve jelentékeny szerep jutand. Ma még a német egység céljai is csak Ausztriáig terjednek. Ausztriának német népfajai közt sincs még oly nemzeti mozgalom, a mely Poroszország előnyére válnék. És mig Ausztria német országoskái nem kívánnak Poroszországra beolvadni, nem foghatjuk föl, mi érdekünk nekünk magyaroknak az ők beolvadása mellett buzogni, mikor így, a mint most vagyunk, velők vállvetve megvédhetjük magunkat, mig ha Poroszország a császári tartományokat elsodorná, meg nem foghatjuk mi érdekében állana hódításában a magyar határoknál megállapodni.

Talán az európai diplomácia állítaná meg?

Mikor Poroszország Ausztriát is el fogná foglalni, akkor ő már az európai diplomatiával nem sokat törődik, mert Ausztriát ő ma csak ezen diplomácia leverésével foglalhatja el.

Kossuth említi, hogy 1848-ban a magyar országgyűlés rokonszenvét nyilvánította a német egységi törekvés iránt.

Am akkor Ausztria Németország feje volt és rendelkezve sok részben a német erővel, minket folyvást germanisálni törekedett, s így félhettünk, hogy Ausztria ottani hatalma nemzeti vesztleket okozza. Kívántuk tehát önérdékünkben, hogy Németország külön császárság alá egyesüljön, s örvendtünk, midőn a porosz király fejére tették a német császári koronát, mert ezáltal Ausztria arra volt utalva, hogy egyedül reánk támaszkodjék.

Ez idő most nagy részben bekövetkezett, a német egység Ausztria kizorításával fejlődik, és a kik a közösgyi vitát figyelemmel kísérték, jól emlékezhetnek, hogy éppen Deák pártja reflectált e helyzetre, hogy ő az Ausztrián kívül alakuló német egységben Magyarország függetlenségének tetemes garantíját látta azáltal, mert a Németországból kiszorult Ausztria gyengévé vált arra, hogy minket germanisálni törekedjék, s kénytelen erejét nemzeti erőnkkel vetni össze, hogy magát a dynastia az orosz és német hatalom terjeszkedése közt fenntarthassa.

Éppen nem tért tehát el az 1867-diki politika az 1848-nak alapelveitől, sőt a tetteleg megindult német egységből, maga részére a lehető hasznot kihúzta.

Ha Magyarország kormánya s képviselte arra törekednék, hogy Ausztriával kezdet fogva a prágai békét megtörje, Poroszországot régi határai közé visszazorítsa, s Ausztria régi hegemoniáját a német Bund felett visszaállítsa; ekkor üzne oly politikát, a mit Kossuth ezen levelében kárhoztat; de ily politikára egy magyar sem gondol, ezzel a magyar nemzet az uralkodó irányában nem is tartozik, mert ő a practica sanctio értelmében csak is közvetlenül a magyar királyság és az osztrák császári örökös tartományokat köteles védeni, a királyi ház azon praetensioival, mit a német Bundra nézve formálhat, nincs semmi köze, sőt Magyarország érdeke éppen az, hogy Ausztria a Bundból kirekedve maradjon, s a prágai békekötés érvénye fenntartassék.

Ezt világosan érti és felfogja a magyar többségi párt, s e részben Kossuthal egy állásponton van.

Hanem e ponton túl csakugyan a Deák-párt politikája a Kossuthétól elválik, mert tisztelet, becsület a cosmopoliticus szemponthoz, de mi magyarokul nem vagyunk arra hivatva, hogy buzogjunk minden nagy nemzetiség reüssirozása mellett s mint gladiátorok essünk el a küzdőmokon az ők segítségért, örvendve annak, hogy tapsaik közt dicsőségesen és győnyörűen halunk meg!

Husz esztendőn át szemünk, lelkünk, figyelmünk Kossuthra és az emigratio-ra volt függesztve, a népek egységének nagy jel-szava mellett folyt európai küzdelem által vártuk, hogy eltiport szabadságunk visszaállítatik.

Kossuth az ő rendkívüli erélyével, s a külföld előtt hiven megvédett egyéni és nemzeti becsület fényébe alatt mindent elkövetett, a mit eltiport nemzetétől tehetett. Megragadott minden alkalmat, egyezkedett Napoleonnal, Victor Emanuellel, Garibaldival; én ré-szemről soha sem tartottam Kossuthot nagyobbak, mint a nemzet e legnagyobb szerencsétlensége napjaiban. Ő volt a biztató szellem, szakadatlan küzdelme adott erőt azon passiv ellentállásunkban, melyet a jogtörő kormányok ellen merészen folytatánk, politikai hitünk a fanatismusig ment, s Kossuth volt e hit Messiása.

Áldja meg őt a nemzet Istene azon nyugtalan s fáradhatlan erélyért, melylyel mint damoclesi kard állott eltiptörök felett. Mi meg vagyunk győződve, hogy 1867-ben nagyszerű vívmányt tettünk, akár mennyire kicsinyelje e vívmányt Kossuth saját álláspontjához képest; de kötelességünk elismerni, hogy ezen vívmányra Kossuth nagyszerű tevékenysége elődöntő befolyást gyakorolt, s azt hiszem, hogy a hírlapi polemia ragadhat egyeseket keserűségre, de valódi nemes keblű és meggondoló ember szívének kegyetelen emlékei közül Kossuth nevét kivetni akkor sem fogja, midőn politikáját többé nem oszthatja. En 1861-ben e lapok hasábjain ki-mondottam volt azt, hogy az emigratiót egyik szélsőbb árnyalatoként tekintem nemzeti pártunknak, kimondottam, hogy szükségeseak ők nekünk, s feladatuk az, hogy pressiót gyakoroljanak Ausztria politikájára alkotmányunk restitutiója végett. A nemzet a practica sanctio alapján békülni kész, s ha a nemzet kibékül, az emigratio meg fog hajolni a nemzet akarata előtt, ha pedig a nemzet ki nem békülhetne, akkor az emigratio tetteleges szerepe következik.

Akkor Jósika Miklós, Kossuth legfelsőbb embere és bálványozója, nagy melegséggel irt hozzám egy levelet, kimondá, hogy cikkem az emigratióban a legnagyobb egyéniségen kezdve általános tetszést keltett, kimondá, hogy politikai irányommal „a legjobb úton járok.” (Éppen e kifejezést használta levelében).

Mi e politikától el nem tértünk, az emigratio folyvást fenyegette és szorította Ausztriát, elősegítvén ezáltal a mi béketörekvésünket, közbejötték a világesemények is segélyünkre; s a békekötés, a kiegyezkedés megtörtént. A koronás király alkotmányunkra letette esküjét.

Az emigratio azt tette, a mit én 1861-ben többször mondottam e lapokban, hogy annak idejében tenni fog: meghajolt a nemzet akarata előtt. Bejötték ők a hazába, szellemi erejüket a haza jobb sorsának fejlesztésére szentelendők.

Az emigratio megoldotta feladatát, 20 éven át vártuk, hogy tetteleges segélyt hozzon, szövetségeseiket, fegyvert szerezzon, s adjon alapot alkotmányunk fegyveres visszavívására. Ezt tenni nem tudta, az európai terjeszkedő s hódító hatalmak biztatták és rászedték; de tudott tenni mást, tudott gyakorolni oly erkölcsi nyomást, mely alkotmány ügyünket Európa rokonszenvére tette méltóvá, s elősegíté a kibékülés apostolának Deák Ferencnek nemzetünk nézve elég szerencsés győzedelmét.

E győzelem nemcsak a Deák és a nemzet honmaradott részének, de az emigratió-nak is közös érdeme, de az történelem e pontig magasztalással fog szólni Kossuthról, ki az emigratió-nak lelke és fejedelme volt.

Kossuth, nézetem szerint, a dynastia detronisálását egykor kimondván, oly forradalmi programot képvisel, s akkora historiai személyiség, melynél fogva éppen úgy mint Rákóczi Ferencz, nem jöhetett vissza hazájába akkor is, midőn bűjdöső társai, mint Rákócziak, visszajöttek; mert a nemzet most mint akkor, nem a forradalom, hanem a legitimítás alapján hajtja végre kibékülését.

Kossuthnak künn kelle maradni, mint nagy és fényes historiai alaknak, ki nem bizik a főhatalomban, de tiszteli nemzetét, s félreléli útjából.

Ezt képzelem én Kossuth szerepének.

Ő azt választá, hogy polemizáljon a lapokban, s hogy egy pártnak, melyet Európa tud becsülni, legkittinőbb organja s írói ellenében sértőleg odamondja: „bátrabb az agarakkal.”

Igen természetes, hogy én, ki pártomnak legutolsó közlegénye vagyok, oly óriás felett mint Kossuth, ítéletet nem hozhatok, hanem mégis midőn látom őt a journalistika terén a guny és kisebbités azon fegyvereivel harcolni, melyet első levelében a „P. Napló” írói s a jobboldal ellen alkalmazott; úgy tetszik nekem, mintha Zeusz látnák arany-eső képében leszállani oly foglalkozásra, mely az Isteneket nem illette meg.

Dózsa D.

Kossuth Lajos levele

a „Pesti Napló” szerkesztőjéhez.

Köszönöm első levelem loyális felvételét.

Mig várnám, ha felvétel-e? Wenckheim minister ur engem hivatalosan notóriusnak nyilatkoztatt. Köszönöm a bókot. Merci cher baron! Nem rossz compániába jutottam, ha nem rossz tudom a történelmet. Mert tény, hogy a körülbelül három század óta a magyar nemzet azoknak emléken csügg a legnagyobb pietással, s a magyar történelem azoknak nevére tűzte a hazafiai hűség legszebb koszorúit, kiket a hatalom hűlenségi notával bélyegzett meg. Szomorú, hogy ennek így kellett lenni, mert e constans tény arra mutat, hogy ezen egész hosszú idő alatt hazánk állami viszonyai nem voltak harmoniában a nemzet érzelmeivel. Pedig a magyar nemzet nem csinál professiót a forradalmi viselkedésből, (bizony én sem!) Rendszerető, türelmes, és nagyon loyális nemzet az; — nagyon! Nem gondolja, szerkesztő ur, hogy ama három százados tény három százados alapnak is vétethetné arra, a minek csak pusztá megemléke is Wenckheim urat amolyan Narvaez-féle nemes indignatio-ra gyulasztotta?

Hogy a bók teljes legyen, csak még az kellene, hogy az országgyűlés meg proseribáljon. Megérhetjük. Mért ne? Hiszen Rákóczi is proseribál-tatott. Igaz, hogy azért Rákóczi mégis — — Rákóczi maradt! — Ő nagy ember volt, a szó nemesebb értelmében — Én igen kicsi, mindennapi ember vagyok. Nekem nem a nap, legfeljebb egy kis harmatocská szerény kis szerepe jutott. Hanem hát, n'en deplaise á Monsieur Wenckheim minden fulminatoriumai daczára, én is csak Kossuth Lajos maradok.

De a nemes báró rossz választotta az alapot. Mert a hitnek azon enuntiatója, melyre haragját concentrálni látszik, nemcsak nem „evidens erectio contra Statum publicum”, de még csak nem is agitatio, sőt ha ki nem szakították, egy garas árú a vörös posztó közepéből, igen loyális nyilatkozat, mely (miért tagadnám?) egy kis önle-győzelembe is került, de — őszinte volt.

Minek is agitálnék? Hiszen agitál helyettem eleget a ministerium, a Deák-párt, a „Pesti Napló” és (előttem ismeretlen) collegái; a közösgy, a quota, az idegen érdekek végett háború felé sordítás, a hivatali és fizetési cumulatio, az ezek-ke terjedő politikai depravatio, s a mindennemű elégedetlenségnek teli lapatokkal szórt magvai. Szerkesztő ur szíves volt engem hallgattnak nyilatkoztatni. Bizony megérem, hogy ezek az agitatorok felélesztenek: Ce cher Baron Wenckheim.

De én Tamás vagyok benne, hogy a lap-le-foglalásokat, sajtó-pereket, notázásokat amaz ítő-zatos három sor okozta. — Mert hiszen más, de nem kevésbé világos szavakban megmondtam én ugyanazt Deák Ferenczhez intézett nyílt levelém-ben is. — Deáknak az 1848-ki törvényeket vissza-követelő 1861-ki felújjászólása, azt mondtam ott, hogy „engem, ki bizonyos kapcsolá-

tokban az ellentéteket kiengesztelhetleneknek ítélem, nem elégitett ki a határ, melyet kitűztél! — és szótlan nyitott tőrrel a jövőndő számára.

Biztosíthatom szerkesztő urat, hogy még Karakán Marci is tökéletesen megértette, hogy mik azok a „kiengesztelhetetlen ellentétes kapcsolatok, és mi az a jövőndő, mely több, mint 48; de, mert valamint váci levelemben megmondtam, hogy „ha a 48-ki alkotmány helyreállítatik és megtartatik, az én incompatibilitási hitem meg lesz czáfolva, s a nemzet elégedett lesz,“ épp úgy a „Nyilt levél“-ben is oda nyilatkoztam, hogy „ha nemzetünk 1848-hoz békés úton eljut, lesz oka többet nagy szenvedések árán nem merényleni,“ sem szerkesztő ur nem dobta Nyilt levelemet a lomkosárba, sem a ministerium nem vette azt üldözőbe, s nem fenyegetődzött miatta nőtával.

Másutt van a nagy harag kútjege. — A „Nyilt levél“ csak azt mutogatta, hogy nem jó az a közügyi transactio! S erre mosolyogva azt gondolta a hatalom: beszélhetsz — az már megvan. — De a váci levélben azt mondtam, hogy ne hagyja magát a nemzet háborúba sodortatni a végéig, hogy a bécsi kormány az elvesztett németországi állást visszaszerezni megkísérte. És — hinc tantae animis coelestibus irae. — Ezt nagyon nem szeretik Bécsben, s a Bécsből inspirált körökben hallani.

De hát oda jutott-e magyar hazánk az alkotmány-visszaállítás boldog évében, hogy még ily életbe vágó nemzeti érdekekről se legyen szabad sem komoly, mérsékelt hangon véleményt mondani, sem a nemzetnek törvényes úton és módon nyilatkozni?

Tisztázzuk egy kissé a tényállást, és „emlékezzünk régiekről,“ ha megengedi szerkesztő ur!

Hogy nekünk, magyaroknak, fontos okaink vannak rokonszenvennel viseltetni Németország egységi törekvése iránt, de azon feltétel alatt, hogy ne azon uralkodóház legyen Németország feje, amely Szent István koronájának is birtokában van, ezen igazság felfedezését oly kevésbé van jogom magamnak vindicálni, mint Schéchenyi amaz angoljának volt hinni, hogy ő fedezte fel Buda-Pestét, a porost.

A magyar nemzet, ha csak pár hónapig is megszabadul az idegen járszalagozástól, nyomban bámulatos tapintattal bírja eltalálni a szegnek fejét.

Ezer huszonegy esztendeje (a 843-ban kelt verduni kötés óta,) hogy Németország van. E hosszú időn át mindig birt az egységnek némi symbolumával, s belső szívszagotossága a westphaliai békekötésen és a bécsi congressuson keresztül, mindég összérbb és összérbb szorult, de valósággal egységes soha sem volt, s mert ez nem volt, idegen befolyásoknak — 1815 óta főleg orosz befolyásnak volt jótéktere.

Pedig természetes, hogy egységes, tehát független akar lenni. S mert természetes, tehát lesz. Ez a történelem logikájában fekszik. A ki azt meg akarja akadályozni, lehetetlen akar. Pedig „il ne faut jamais vouloir l'impossible.“ Ez a szó III dik Napoleon császár szava.

A németországi egység kérdésének megoldását a mi korunkban hozták válságra a körülmények; tehát oly korban, midőn a monarchicus elv országok Európá felett.

Mi lehetne, ha Franciaországban valami „véletlen“ nemcsak történnék, hanem consolidálni is találna magát? Vagy mi lesz akkor, ha az észak-amerikai fiatal óriás lakkossági censusa száz milliót fog mutatni (nem kell réz száz év), s a világon irányadó hatalomná válik? Az más kérdés.

Most a monarchicus elv itt az uralkodó, most tehát Németország egysége is csak a monarchicus elvvel kapcsolatban létesíthető.

Ez így lévén, ha Németország feje, vagy egységi kapcsolata az válnék, ki Magyarországnak is királya, ugyan csak meggyűlöne bajunk a germanisatio átkával, melylyel már annyi küzdelmünk volt. A „germanisatio“ szót főképp politikai értelemben kérem vétetni, ámbar tudva, minők voltak még most nem rég, és részben minők még most is „magassabb“ körünk, tán nemzetiességi tekintetben sem volnánk túl minden bajon. De annyi bizonyos, hogy a német irány, német hatalmi érdek, német politika volna a vontató gözös. Hazánk pedig az utána akasztott rakhajó, mely szemet viszen a gözös számára.

Ha ellenben oly dynastia lesz Németország feje, vagy egységi kapcsolata, mely nem egyszer Szent István koronájának is birtokosa, egyszer mindenkorra megmenekszik a hatalom germanisatiohál iránylatától. — Ez világos.

Aztán az így egyesült Németországnak nagyon érdekében lesz: nem tenni, hogy az orosz még messzebb nyújtsa máris túl hosszú karjait. Tehát nekünk természetesen szövetségünk az orosz ellenében. — Ez is világos.

Sőt ha egyszer Németország egysége többé nincs contestatio alatt, az is érdekében lesz, hogy közte és az orosz közt újra felálljon a lengyel választó fal, melyen a közvetlen contactus megtörik. — Ezerszer nagyobb nyereséget ígér ez a nagy Né-

metországnak, mint a heterogen kis Posen kényszerű birtoka. Ugy hogy a consummált németországi egység nagyobb kilátást nyújtana a szintoly nemes, mint szerencsétlen lengyel nemzetnek az újjászülésre, mint felosztása óta valaha birt. — Ez is nagyon érdekünkben van.

Ugyancsak hatalmas okaink vannak tehát rokonszenvennel viseltetni Németország egységi törekvése iránt, a mondott feltétel alatt.

Volt idő, midőn ez nem is volt pártkérdés hánzában. Ebben mindnyájan egyetértünk, hajdani és mostani ministerek, jobb és baloldal; mindenk, maga b. Kemény Zsigmond ur is.

1848-ban is munkában volt a németországi egység kérdése, még pedig oly módon, miszerint kezdet óta mindenki tudta, hogy a német császári korona a porosz királynak fog megajánlatni. Ugy is történt. De Bécs ellenzése miatt akkor hiába.

És mi történt a saját lábára állott Magyarországon? — Történt az: hogy 1848-ban augusztus 3-án a magyarországi képviselőháza egyhangulag, közakarattal, legmelegebb rokonszenven szavazott Németország egységi törekvése iránt.

És ki indítványozta e rokonszenvi szavazatot? — Talán én? — Koránsem; hanem Gorove István, mostani miniszter ur. Nemcsak rokonszenven, hanem szövetség-kötési készséget is indítványozott.

Az indítvány pártolására szólók közt, feledhetlen Teleki Lászlónk e szavakkal végezte beszédét: „Mint a civilisatio védője, mint szabad ember, mint magyar, örvendek, hogy Németország egysége nagy napjának hajnala hasad, és árulónak nyilvánítom azokat, kik ez ellen tenni mernének, akár magyarok, akár nemetek lennének azok.“

A képviselők háza, köztük három mostani miniszter (Eötvös, Horváth és Lónyay urak) és Kemény Zsigmond ur is, egyhangulag, közakarattal elfogadták Gorove indítványát. — S még többet is elfogadott. Nyáry Pál indítványára kimondta azt: hogy „ha a bécsi kormány, az összpontosított német hatalommal, a német egység kérdése miatt háborúba keverednek, Magyarországi képviselői kijelentik, hogy azon esetben Magyarország pártolására ne számítson.“

Külső helyeslés közt, közakarattal ez is végessé emeltetett. Négy mostani miniszter, és a „Pesti Napló“ szerkesztője, ezen végzésben is részesek voltak.

De az uralkodó háznak dynastialis eredete, történelmi fejlődése, multjának emlékei, s az első állás, melyet a német conföderációban birt, predominszóká tették a bécsi kormánytól a német nagyhatalmi állás vágyait. Így lön, hogy ama rokonszenvi, s a német egység elleni háborúba sodortatott nemzetünk elutasító országgyűlési végzéseket a bécsi kormány nagyon zokon vette, elannyira, hogy elhatározta Magyarországnak az 1848-ki törvényekkel biztosított függetlenségét, ha másként nem lehet, fegyverrel is megsemmisíteni, minthogy az a Németország feletti felsőségre vágyásban nem akart csúszni szolgálni.

A vágy, Magyarországi erejével e célra rendelkezhetni, hozta nyakunkra a császári seregeket és az orosz invasiót.

Elkövetkezett a világosi catastropha, s a terrorismus, majd az elmulasztás hosszú időszaka. Rendelkezhetek szabadon erőnkkel. És rendelkeztek. És elkövetkezett az osztrák-porosz rivalitás történelmi kényszerűségi válsága. És lett belőle? Sadowa. Miért? Mert a magyar katona nemzetünk érdekeivel ellenkező ily célért nem lelkesülhetett. Elannyira nem, hogy a hősiességet ősi tulajdonul bíró magyar katonák, tős gyökerecsongrádi magyar fiúk, Pólabá relegáltattak — gyávaaságért!*) Irtozás tévelygés! A magyar katona soha sem fog Bécsnek németországi felsőbb ségeért lelkesülni. Ellenkezik ez a természettel, s a nemzeti önfenntartás ösztönével, mely a magyar népben csodás öntudattal él. Soha sem fog ezért lelkesülni! ...

De Bécsben ezt sem belátni nem tudták, sem binni nem akarták. A hatalomnak szokott hibája (az Önké is, ott a „Pesti Napló“ oldalán), hogy obligatus coteriák zsongását a sphaerák harmoniájának veszik. Absolutismussal, rettegéssel nem ment a dolog. Azt gondolták Bécsben, hogy csak az út téves, nem a cél, és azt gondolták: csak egy kissé menagirozni kell a magyar érzékenységet, csak egy kis constitutionalis formákkal, nevekkel és cerimoniákkal kell őt jó kedvébe hozni, s ekeket hasogató dörgéssel kiáltja el a „vitam et sanguinem“ — et, a nélkül, hogy a „mi végett?“ iránt nagyon scrupulózuszkodnak.

Ez a közügyi alknak nyitja, tisztelt szerkesztő ur! A mi rugója volt 1848-ban a császári fegyveres megtámadásnak, az rugója 1867-ben a közügyi transactio — Semper idem.

Önök a birodalom népeivel szövetség-kötési ködfátyol képét lebegtetik a nemzet szeméi előtt — A közügyi alku nem népszövetség. Az osztrák birodalom helyzetében népszövetségről beszélni általában is anomalia, mindenestre pedig az a transactio, melyet Önök összegyártottak, nem szövetségi transactio, hanem repartitioja annak, hogy a népek érdekei felett lebegő udvari politika vér és pénz eszközeihez minő mértékben járuljon a bi-

rodalom egyik fele (hogy már Magyarország!) és járuljon a birodalom másik felének népei (minő borzasztóan hangzik magyar ember fülében ez az „egyik meg másik fele!“ — Ezt csináltak Önök, nem szövetséget.

Avagy szövetség az, mely minden érdekét sért és senkit sem elégít ki? — Ime, ott van a „kedvenc“ központ, Ausztria. Annak egyik jeles vezérpublicistája azt mondta Napoleon császárnak Salzburgban, hogy a közügyi alku nem transactio, hanem capitulatio Ausztria részéről Magyarországi irányában! — Önök oda adták Ausztriának a magyar hadsereggel rendelkezést s a közös költségek elköltésének jogát (nem ők adták Önöknek, hanem Önök nekik), oda adták a közös delegatioának a hadi költségek megfizetésének s vele a háborúnak jogát, és elvállalják az osztrák államadósságok 30 percentjét. És azok, a kiknek mindezt oda adták, azt mondják: hélas! ők capituláltak nekünk! Törökt fogtunk, de viszen. — Népszövetség ez?

És ott van Csehország. Ennek épp oly kétségbevonhatlan joga van a nemzeti önállásra, mint nekünk. Önök azt mondják: legyen egy egységes birodalom; annak egyik fele leszünk mi (nem Magyarország többé, hanem Transalajthania), másik fele meg lesz Cislajthania, s abba Csehországot és a vele történelmi kapcsolatban levő tartományokat, mint a fél almának egyik integrans gerezdjét, s a kis Ausztria appendix-et incorporálják. S Önök azt hiszik szövetségünkkel tették Csehországot? Tették ellenségünkkel. Figyelmeztess-e Önöket, kinek készítettek szövetséget Csehországban? — Az oroszoknak. Nem is késett hasznát venni. Ugyancsak szórja a magot. Hogy is ne? Hiszen Önök ugyancsak elkészítették számára a földet. Nem mondom, hogy szándékosan; de elkészítették.

És itt vannak testvéreink, a horvátok. Én lelkesben meg vagyok győződve: hogy ha gróf Andrássy Gyula, az 1848-ki törvények értelmében „független“ magyar miniszterelnök volna (pedig az volna, ha a Deák-párt az 1861-iki alapot el nem hagyja) nyolcz nap alatt kiegyezkednék Horvátországgal. De a közügyi transactio alapján lehetetlen. A horvátok nagyon megunták — és méltán — a bécsi politikának gendarmejai lenni. Tudják, hogy politikai absorptióval őket, jövődjüket, fejlődésüket nem Buda-Pest, hanem Bécs fenyegeti. De hát mi kedvtől legyen hozzánk csatlakozni, midőn látják, hogy az, a mi a birodalmi absorptio ellenében biztosítékul szolgálhatna: Szt-István koronájának önállása és állami függetlensége, fel van adva, s Magyarország maga is absorbeáltatta magát a birodalomba. Hiszen, ha már a bécsi udvari politika szögén kell függni, bizony nem igen vigasztaló kilátás, hogy a magyar karikán lógva függenek a bécsi szögön. Aztán az utóbbi években nagyon kifejtett Horvátországban a határvidéki osztrák szervezet eltörölésének s a határvidéki polgáritásának óhajtsa. És méltán, ők ettől el nem állnak. Meri, merheti-e a magyar korona honvédelmi minisztere ezen óhajtsát teljesíteni, vagy csak annyit decretálni, hogy az ottani határvidéki Horvátországnak politikailag integrans része? Nem meri, nem merheti. Tehát csináltak Önök szövetséget nekünk az orosz ellen Horvátországban? — Csináltak és folyvást csinálnak az oroszoknak mi ellentünk. — Nem mondom szándékosan, de csinálnak.

Azt is mondják Önök, és mindig mondják: hogy a közügyi transactio kölcsönös védelmi transactio. — Nem az. Ha a bécsi kormány védelmi állást akart volna magának biztosítani és szövetséget létrehozni; azon alapra fektette volna szervezetét, melyet váci levelemben kijelöltem: a personalis unio alapjára; ez, minden nemzetet elégedett téve, s honvédelmi rendszerének saját geniusa szerinti kifejtésére képesítve, egy megtámadhatlan, aláaknáztathatlan, megdönthetetlen biztos védelmi positiót adott volna. — Közbevetőleg szólva: ugyan miként sikamolhatott tisztelt Szerkesztő ur azon óriási elferdítésre, miszerint azt fogná rám, hogy én nemzetiségek szerint akarom a birodalmat is, Magyarországot is feldarabolni. — Bizony eltanulja munkatársaitól a gyanusítások „non-sense“-jét. Sajnálom és csodálkozom. Én nemzetekről szoltam, tehát történelmi alappal bíró állami személyességekről, nem nemzetiségekről, melyekről épp azon levelemben is mondtam, s példákkal is bizonyítottam, hogy azok különfélesége egy létező nemzet politikai egységességét nem akadályozza. Hazánkra nézve pedig én, ki a nemzetiségi kérdésnek igazi testvéries bökétségességét kiegyenlítését a legelőbb szilkségnek, sőt azon külpolitikai complicatio mellett, melyeknek feléje sodorják Önök a nemzetet, valóságos életkérdésnek tartom, mindig de mindig kijelenttem, hogy a kiegyenlítésnél az ország területi épségét és politikai egységét sértetlen fenntartani mulaszthatlan kötelesség.

Nem, Uram! A közügyi alku vezéreszméje (nem mondom Önök szándokaiban, hanem tényileg is) a hatalomnál nem a védelem, hanem a támadó tehettség.

Megmondtam Önöknek, hogy a „birodalom egysége és nagyhatalmi állása előtt, minden más tekintetnek háttérbe kell állani.“ És Önök meghajoltak ez intimatio előtt.

És báró Beust (kit bizonyosan nem azért

ültettek át Dresdából, hogy a bécsi udvart elszakítsa a németsegtől) teljességgel nem ámitgatta Önöket. — Férías nyíltsággal kimondotta február 4-ki köriratában (a Landtagokhoz), hogy Magyarország azért kell kiegyezkedni, mert különben a „birodalomnak nagy és régi történelmi állása vissza nem szerezhető.“ Nem szolt egy szót sem védelemről, hanem szolt „nagy és régi történelmi állásáról“ s visz-szaszerzéséről.

És hol van ezen nagy és régi történelmi állás? Van Németországban, és lehet az olaszországi veszteségek compensatiojának kérdésében Keleten.

Igy értette azt minden ember Európában. Így értette Napoleon császár is. S azért ment Salzburgba, mert így értette.

És jól tűnt fel jel után, hogy a német kérdés újra háborúval fenyeget. Nem magam vagyok e hitben. Egész Európa abban van hónapok óta. És én kérdelem magamtól: érdekünkben állhat-e most, mit 1848-ban pártkülönbség nélkül jobb oldal, bal oldal, miniszter és oppositio, Gorove és Kemény, mint Nyáry és Teleki, nemzetünk életfenntartási érdekeivel ellenkezőnek hittünk, tudunk, valottunk?

Eszem, szívem, tapasztalásaim, a történelem intése, az események szava, minden, a mi csak befolyhat a meggyőződésre, azt sugalta nekem, hogy most, és a közügyi alku után, és olyan körülmények közt, hogy a német kérdés miatti háboru okvetlenül complicitódnék a keleti kérdéssel és orosz invasiót hozna nyakunkra, e háborút provocálni nemcsak inkább, mint valaha ellenkezik hazánk érdekeivel, de sőt halálosan veszélyes volna.

Megfontoltam, hogy nemzeti hadseregünk nincs, s a mi hadseregünk van, az nemzeti geniusának, zászlójának, vezényszavának lelkesítő befolyásától meg van fosztva. Megfontoltam azt, hogy a közügyi alku egész Európában, s különösen Keleten consistentiát adott a compensationalis vágyak felől hitnek, s hogy e hit keleti szomszédainknál féltékenységet, sőt elidegenedést szült a bécsi politika horgára akasztott Magyarország iránt; és megfontoltam azt, hogy ezen elidegenedésnek a hazánkban rokon népfajokra visszahatásánál fogva még annak is ki lehetnének téve, hogy ily körülmények közt az orosz invasiót belháború is aggrávalhatná.

És mindezt megfontolva, a fejünk felett lebegő háborút olyannak láttam és látom, melyben a megveretés enyészettel fenyeget, a győzelem semmi kigondolható hasznat nem, de sőt ez is csak bajt, kárt, veszedelmet hozhat hazánkra; míg országunk territorialis épsége és politikai egysége már a harc folyama alatt is oly megszakításoknak lehetne kitéve, melyeket — bármilyen lenne a háboru végkimenetele — nagyon bajos volna összeférezelni.

Hazámat hön szeretve, keblem e nagy aggodalomban figyelmeztettem honfitársaimat, hogy ha nem akarják hazánkat a veszélybe sodortatva látni, siessenek a közvéleménynek határozott nyilatkozatát törvényes úton, törvényes módon belevetni az események még függő mérlegébe.

Önök is szeretik a hazát, Önök sem kívánhatják, idegen érdekek iránti kíméletből, hogy hazánk veszélybe kerüljön. — Önöknek kötelességük volt volna: vagy kezét fogni, hogy a veszély a hazáról elháríttassék, vagy ha alaptalan, eloszlítani az aggodalmat, mely a cél miatt, a mely sugallotta, még ellenektől is tiszteletet érdemel.

Önök e helyett piszkos sértetésekkhez, okatlan gyanusításokhoz folyamodtak. Ezzel gondolkodják a veszélyt elhárítani? Önök ezzel csak megerősítették engem, s higgyék el, megerősítették a nép romlatlan millióit is azon meggyőződésben, hogy aggodalmam nagyon is alaposak.

Minek egyébiránt okokkal is kimutatását, s Önök rakásra halmozott fallaciá közl a legkiáltóbbaknak eloszlátását, harmadik (utolsó) levelemlre tartom fel.

Kossuth Lajos.

Levelezés.

Torda, oct. 4. 1867. — Torda város képviselő testülete a város jól felfogott érdekében buzgalommal működik.

Mindjárt az angustushóban választás utján szervezése folytán tartott elsőbb ülésében fölmerült a várad-kolozsvár-brassói vaspályavonal Tordán keresztülvitelének életérdeke. Ekkor még nem volt közölve a magas közlekedési ügyesség vasúthálózati terve. De képviselő testületünk az előre menni szokott hír szárnyain értesülve az iránt, hogy Kolozsvárról a vonal nem Tordán át, hanem Torda kikértelésevel Egerbegy helységén keresztül vitetni vétetett célba: ezen hír mely aggodalommal töltötte be városunk képviselő testületét. A rá nézve kiszámíthatlan horderejű ügyet tehát kötelességszerű komoly tárgyalás alá vette.

Ezen tárgyalás eredménye az lön, hogy fölterjesztést határozott a magas közlekedési ügyességhez, melyet /- alatt jelen tudósításomhoz fekteték azon kéressel: méltóztassék a t. szerkesztőség lapjában ezt közreadni azon óhajtasom kifejezésével, hogy ebből a hazai nagy közönség ezen több mint helyi érdekekben köllőleg fölvilágosítottatván — az ügy szerencsés elhatározására a tájéko-

zott közvélemény által jótékony befolyást gyakorolhasson. Mert ezen fölterjesztésben megemlítték azok az okok, melyek Tordát képesítik arra, hogy itt vastú állomás állíttassék a helybeli nagy-mennyiségű só-, a torozói vas-, a havasi fa- és egyéb productumai- és a dúsan termő vidék különböző gabona-nemeinek rakódására; ugy azon okok is, melyekből megtetszik, hogy a 21,000 holdnyi nagy határu részben gazdaszatót, részben kifejtett ipart és kereskedést űző népes város a maga polgárisult elemével a vasúthálózatból, főként akkor, a mikor a vonal Torda legszélső határait vitetni van célba véve — ki nem hagyathatja a nélkül, hogy egy virágzó város bukása országos sebhelyet ne hagyja maga után.

Ezen fölterjesztés alig küldetett el a maga közlekedési ügyéségehez — s ime küldetett a vasúthálózati terv, mely szerint Kolozsvárról nem Tordán át, hanem ennek kikerülésével egyenesen Egerbegynek vezetettnek a vonal. Torda város kikerülésének ezen tervezete városi képviselő testületünknek mély megdöbbenést okozott. Ebben, ha a terv létesülne — a város végpusztulásának okát észlelte mindenki.

Elhatározatokat tehát, egyező akarattal, az országgyűléshez, mely előbe fog terjesztetni maga a miniszteri vasúthálózati tervezet is — egy újabb fölterjesztés megírása; s ennek a képviselő testület két tagja általi fölville, kik Torda város jogos igényét arra nézve, hogy a vasút nem tőle egy mérföldnyi távolban legszélsőbb határain, hanem magán a városon keresztül vezetessék, a helyi körülmények megvilágosítása folytán érvényesíteni törekedjenek.

Ezen küldetésre nézve a közbizalom képviselői tagok ügyvéd Szabó Lajos és városi magán pénztárnok s számvevő Szentkirályi Lajos polgárban összpontosult. Ugy hisszük, sikeres eljárásuktól sok részben függ a siker, miként a francia példabeszéd hangzik: „rien ne réussit que le succès.“ Segitse Isten! mert nem kisebb érdek, mint egy virágzásnak indult és város „lenni, vagy nem lenni“ kérdése forog fenn.

Az országgyűléshez intézett fölterjesztést szintén ide fektetvén — addig is, míg ezen ügyben történendő további mozzanatokat följegyezném — ennek közlését tisztelettel kérem. Sz. L.

Főméltósági királyi közlekedési

Minisztérium!

Késő örömmel üdvözölhetjük az erdélyi részekre vonatkozó azon nagy horderejű elhatározást, miszerint a szomorú emléktű Bach-Schmerling-féle birodalmi kormányok által politikai tüke gyanánt előtérbe helyezett arad-szebeni vasút előnyére az erdélyi részek minden fontosb érdekei háttérbe szorításával mellőzött, nagyvár-kozosvár-brassói fővonal kiegészítő szárnyvonalával együtt a Főmlgy magyar kir. közlekedési Minisztériumnak az országgyűléshez tett javaslata folytán az országos út fővonal között kiépített elhatározatott, és hogy az elömlnkálókat Nagyvár és Kolozsvár között már a megkezdés pontján állanak.

Habár a rendkívül sujtott erdélyi részeknek kípótolhatlan kárát s a polgárisult világtól nagymértv hátramaradását eredményezte, több mint egy évtizeden keresztül történt elodázása ezen vaspályavonalnak; habár elég későn érkezett az abszol birodalmi kormányok fönnléte miatt ezen pályavonalnak kiépítése iránti döntő határozat, melynek érvényesítése, ugy látszik, az alkotmányos magyar kormány volt a végzet által fenntartva: ország-résztünk anyagi előhaladását eszközöl ezen intézkedés folytán a Főmlgy Minisztérium irányában városi képviselő testületünk haláját s meleg köszönetét fejezi ki.

De ugyanakkor alólt városi képviselő testület mély aggodalmát sem titkolhatja az iránt, hogy léteznek nézetek, léteznek a multból fennmaradt törekvések, melyek szerint az erdélyi részek ezen fővasútvonalát ne Torda városán át, hanem városunkat kikerülve, ettől több mint egy magyar mérföld távolságban, lakatlan völgyeken s hegyek közötti tavakon át, kikerült utakon Egerbegy-Gyéres községeknek vezetessék, mely utóbbi helyiségek különben Tordán keresztülvezetve sem maradhatnának érintetlenül.

Ezen csaknem 10,000 lakossal és a természet többféle adományaival bíró az Aranyos folyó terén az erdélyi részek fő közlekedési vonalára helyezett, a fölvirágzásnak földmívelő és iparos, szorgalmas népe jellemében, természeti fekvése sajátágában, történelmi multja jelentőségében, kétségtelen elemait magában egyesítő, közigazgatási és törvénykezési önkormányzattal és a megye székhelyével bíró ősi város a mint a vaspálya környékén, de a várost kikerülve vezetettnek el, ezen a kedvező hazai viszonyok között méltán remélt fölvirágzásnak, ez idő szerént legfőbb tényezője elvesztése által, elvesztendő fönnállhatása alapját is. Rövid időn alá-álljedne; vagyonilag megfogyatkozónak népességében, a helyett, hogy progressiv arányban a haladó idővel és a remélhetőleg bekövetkező kedvezőbb politikai viszonyokkal gyarapodnék; földmívelése, ipara, kereskedelme pangásnak indulna, egyáltalában korházt helységgé süllyedne. Mely sajnálatos állapot, hogy káros hatással lenne, nem csak a veszélyes fenyegetett városra, de az országra és az ország nemzetgazdasági viszonyra — alig kell mondanunk.

Ezen romlás, ezen pusztulás előidézője a volt absolutistius birodalmi kormányoknak, melyek az ép tagokat is az ösbirodalom színtelt érdekeiben könyörtelen szokták amputálni, melyek az egész jölettét a részek elnyomásával, elnyomításával és elszegényítésével színtelték előmozdítani, kormányzasi politikájához tartozott.

De ezen törekvés ellen, miként a /- alatt mellékelt 1856. ápril 18-áról kelt emlékirat tanúsítja városunk akkori esküdt közsege sem mulasztotta el szerencsétlen ország-résztünk befolyásosabb férfainál, jelesen a jelenlegi közlekedésiügyi miniszter ő nagyméltóságánál a közvetítés iránt lépést tenni, kérelmezni: elősorolván Torda város köz-állapotaiból fölmerülő azon győző okokat, melyekre itt rövidség és ismétlés kikerülése szempontjából hivatkozunk, és a melyek Torda várost egy a multban, mint jelenben feljogosítják; sőt az élet fentartási ösztönénél fogva kötelességévé teszik azon igénye föltevésére: „hogy miután az erdélyi részek fővasútvonalát közelében vitetik keresztül, az ezen várost közvetlenül ne csak érintse, hanem Tordán egy állomás, egy rakodási pont állíttassék fel,

Ugyanis azon statistikai, azon helyirati okokon kívül, melyekre az 1856. ápril 18-iki /- alatt mellékelt emlékirat fektetve van, melyeket általánosságban a jelen föliratunkban is megjelölni, s az óta változott viszonyokkal együtt a főméltósági közlekedési minisztériumnak fölterjesztetni bátorodik képviselő testületünk, nem hagyhatjuk említetlen: hogy ha egyéb nem volna, mint azon kifogyhatatlan sótermelés, melyel Torda hegyei oly gazdagok, és melyet a kincstárnak ökszerű nemzetgazdasági uton értékesíteni elengedhetetlen kötelessége — holott az eddigi kezelés, és ökr-szeke-reen, vagy a közel fekvő havasok lakói által lovak hátán szállítást alig fedezi a bányá fentartási, annyival kevésbé a közlekedési nagyszertű építkezése, alagút stb. költségeit: azon esetben is az aladalmi kincstár érdeke, a kifogyhatatlanul gazdag sótelep értékesítése kívánnak, hogy ha az országos fővonal nem a közelben vitetnék el, ahöz csak ezért egy szárnyvonal építtessék.

„De akkor, a mikor Tordától egy mérföldnyire célzóztatik a vaspálya vitetni, városunk fennmaradása érdekében az elősorolt és még megemlített fontos okok alapján azt kell kérnünk: hogy az éppen városunkon keresztül vitessék.“

A közvetlen nemzetgazdaság ezen nagyszertű érdekéhez járul: hogy míg Torda 21,000 holdra terjedő határan folytatott mezőgazdasága a vasutal közvetlen érintkezése által oly lendületet nyered — kell hogy nyerjen — mely kiviteli gazdasági cikkeknek is fog előállítani; addig a közel fekvő fa, s marha stb. és a torozói tőkletesíthető vasipar-termelés szintén megérdemlik, nem csak, de elengedhetetlenül követelik, hogy Tordán kivitelre szánt raktárak állíttassanak számokra. Mit szintén a közvetett nemzetgazdaság tekintetbe vevendő érdekei kívánnak.

Ezekhez járulnak még a következő szempontok, melyek Torda város azon szerény igényét, hogy a készülő vaspályavonal rajta keresztülvitessék, nem kevésbé támogatják.

Van Tordának egy 84,000 ftra becsült kincstári raktára, mely néhány év előtt katonai raktári célokra használtatott, de végkép kiürítettvén, jelenben üresen áll. Ez bármely országos terményi vagy müipari raktárnak alkalmas nagy épületekkel ellátott helyisége a város éppen azon pontjára helyezve, melynek közvetlen közelében kell hogy a városunkon átvendő vaspálya-vonal elhaladjon. Nem hagyhatja ezen képviselő testület említetlen azon nagy és országos marhavásárt is, mely a királyhágóntul marhakereskedők által is annyira keresett, hogy midőn az itt évenként összevásárolt nagyszámú szarvasmarha több ezerekre megyen, az erdélyi részekbeli minden e nembeli vásárok között nem csak a legnagyobb, hanem ezen vásárok árfolyamát is éppen azért megszabja. Mely körülmény, mint e nembeli nagy jelentőségű országos fizlet szintén nagy figyelmet érdemel. Továbbá megnyílt, és csekély megszakasztással egészen járhatóvá tettett már azon Tordától-Abrudbánya-Verespatak-Offenbánya és Topánfalva kincstári és magán bányája és erdészeti iparral bíró helyiségeken keresztül Aradig vitt köút, melyen az év mindenik szakában a havasok bányája és fa termékei akadálytalanul a lehető gyorsasággal és jutányos árban Tordára kiviteli árucikkékkül szállíthatnak; nem csak, de a vasut kiépítésére a K-Fehérvárra járó országos uttal egyetemben különösen fa és egyéb kellékek szállítására alkalmasak.

Csakugyan ezen szempontból nem hagyhatjuk említetlen azon kifogyhatatlan mennyiségű körtegeket, melyek Torda közelében, a rajta mindjárt felül fekvő Szind helységben vannak, és a melyek a vaspálya alapjához schonnan oly könnyen, oly gyorsan, és éppen azért oly jutányosan nem szállíthatnak, míg azon terv szerint, mely által Torda kikerültetnék csakugyan a bóosi hegytől a tordai labodási, békási, virágosi és péterlaki távolabb eső magas hegyek között fekvő határ-részekben az Aranyos terére kisérve Egerbegyig folytonos tavakon lenne átvezetendő a vaspálya-vonal, mely a pálya elkészítésére szükségelt anyagokkal csak nehezen, s csakis az év nyári szakában, vagy csakis akkor, a mikor sár és fagy nem akadályozná, lenne hozzá férhető — s ha nehezen elkészül-

hetne is, a tavas, posványos, ingóványos fenekét szilárd alappá változtatni s ez által a pályát használhatóvá, állandóvá tenni nagymértv költségekkel is alig lehetne. Míg Tordán keresztül többnyire mindent szilárd alap ajánlunk.

Melyekhez képest bírva Torda város mindazon atributumokkal, és a szomszéd kisebb helységek fölötti előnyökkel, melyek egy vaspályának közvetlen rajta keresztülvitelét szükségessé, kikerülhetlenné teszik; másfelől a hely ismereténél és megemlítt okoknál fogva nem is tartjuk sem hosszabb, sem szükségesebb vonalnak a bóosi vízválasztó tetőtől a /- alatt emlékiratban vázolt új-tordai határon egyenes irányban átvonuló völgyen keresztül Tordára hozatalát a vaspályavonalnak mint a csáni határ érintésével a mezőség hegyei közé messze beszöngellő tordai határon keresztül, de Torda város úgyszólván szándékos kikerültével több kanyarulatok megtétele után Egerbegy községén át az Aranyos völgyében vezetését, mindenestre a talaj megemlítt természeténél fogva kevésbé biztosnak, és alkalmasnak tartjuk; sőt azon esetben is, ha a mi belátásunk ellenére csak hosszabb és költségesebb vonalon lenne eszközölhető a pályának Tordán keresztülvitelét még ekkor is a megjelölt tekintetek, melyek a vaspályavonalra nézve mindentüli irányadók, és melyekre vonatkozik a közmunka és közlekedési m. királyi miniszter úr ő nméltóságának a vasúthálózatot tárgyzó, a hivatalos „Kölöny“-ben jelen évi folyó sept. hó 1-én megjelent azon közleménye, miszerént „né-mely első tervezetben változtatásokat kellend tenni“, melyre itt azon megjegyzéssel batorkodunk hivatkozni: hogy tudunkra ezen vaspályavonalat illetőleg még nem létezik oly veszélyes terv-melyben már véglegesen kimondatott volna, hogy Torda kikerültetve, mely tekintetben itt még csak a sereg-szállítás és szállásolás tekintetét kívánjuk megemlíteni, mely oly nagyobb épületekkel ellátott, nagyobb piaczokkal bíró városokban történhetik, mint melyekkel Torda város jelenben is bír, és a melyekkel nevezett kisebb községek nem bírva a katonafeladás nagyobb mennyiségben egyáltalában lehetetlen, azon esetben is tehát, ha a vaspályavonalnak Tordán keresztülvitelét a bóosi tetőtől hosszabb és költségesebb uton lenne eszközölhető, az elősorolt nagy fontosságú tekintetek azt követelnék, hogy a pálya Tordára, és Tordán keresztül vezetessék.

Okaink döntő fontosságának hitében, valamint 1856-ban a /- atatti emlékiratban és a /- alatti 1850. sept. 14-én hozott esküdt községi jegyzőkönyv szerint Torda város részéről a pályához szükséges helynek, egy a közhelyekből, mint remélhetőleg a város polgárai részéről mennyiben a pálya utjában esnének, földjeik a városi közhelyekből kártalanítás, vagy a városi képviselő által eszközöndő kisajátítása mellett, vagy a kik a birtokosok közül nem kívánják, kártalanítás nélküli átengedését felajánlja városi képviselő testületünk; ugyanezt remélvén a városunk határan terjedelmes földet bíró kincstári javak igazgató közegcél is minden oldalról az állam, vagy a vaspálya-társulat általi kártalanítás feltétele nélkül. Továbbá fölajál képviselő testületünk a pálya építéséhez saját határan 10,000 napzámot és 200,000 téglát a szükséges építkezésekre, valamint az állomási épületekre helyet, és ha részvények még fennmaradnának, pénztára erejéhez képest ezek vételével is kész városi közönségünk a vállalathoz járulni.

Ezek folytán városi képviselő testületünk nem csak a jogosultnak, de egy oly jelentékeny szempont megismertetésével és megvilágosításával, mint a minő a vaspályavonalnak Tordán keresztülvitelét s ez által azon nagy csapás kikerülése, mely első sorban városunk lakóit érné ugyan, de aztán viszsza-batást gyakorolna az egész országra, elengedhetlenül kötelezettnek is érezvén magát a jelen felirat megtételére városunk közvetlen, és az ország közvetett érdekében, alázatosan kérjük a főméltósági magyar királyi közlekedési minisztériumot: méltóztatassék a felhozott, meggyőződésünk szerint elutasíthatlan, alapos érdek és okok kegyes megfigyelése s méltánylása mellett az oly sokáig epedve várt nagy-vár-kozosvár-brassai központi vaspályavonalnak Tordán átvetését s itt egy állomás felállítását engedélyezni; s így ezen új várost, mely az idők, évszázadok hosszú során szerencsés és szerencsétlen viszonyok között életképességét bebizonyította, az új társadalom anyagi tényezői egyik legfontosbikának, a vaspályavonalnak kikerülése által jövőjétől megfosztatni, s azon vaspályának, melytől fölvirágoztatását kell vala remélnie, létrehozásával korházt helységgé süllyesztését Torda város megsemmisítésével, de az ország kárával meg nem engedni.

Torda város 1867. augusztus 27-én tartott képviselői gyűlés határozata folytán a szeptember 14-kén tartott képviselői gyűlésből.

Méyen tisztelt Országgyűlés!

Torda város képviselő testülete folyó szept. hó 11-én tartott gyűléséből nem mulasztotta el a nagyméltósági királyi közlekedési minisztériumhoz megtenni azon alázatos fölterjesztését, melyben támaszkodva az 1856. ápril 18-ról kelt emlékiratban elősorolt alapos okai és érveikhez, egy újabb kimutatás alapján igyekezett a magyar kormány előtt megvilágosítani a méltányosság és szükségesség

azon igényeit, melyek a vár-kozosvár-brassói fővaspálya vonalnak Torda városán átvitelét nemcsak mint ezen város közel 10,000-nyi lakójára nézve életkérdés, de mint országos érdek is — érdekét egy 21,000 holdnyi dús területtel bíró gazdaszatót, ipar, kereskedelem terén egyaránt kitűnő polgáratnak, életérdekét egy a haladó korral párhuzamosan előre menni képes ösvárosnak, nemcsak helyi, de országos szempontból is, nagyfóntosságúvá, mellőzhetlenné teszik.

Ezen fölterjesztés egyik példányát, említett mellékletével ide csatolván könyörög városi képviselő testületünk a mélyen tisztelt Országgyűlésnek: méltóztatassék ezekben előadott okaink alaposságát oly mérvű komoly figyelem és vizsgálat tárgyává tenni, a mely mértékével a bizalomnak és mély meggyőződésnek járunk mi városunk, és az országos tekintet kettős érdekében a mélyen tisztelt Országgyűléshez.

Nem tagadhatjuk azonban azon nagy megdöbbenésünket, melyet föliratunknak a nagyméltósági kir. közlekedési minisztériumhoz történt fölterjesztése óta megjelent királyhágóninneni vasúthálózat terve bennünk felkeltett. Nem titkolhatjuk: hogy városunk anyagi pusztulásának ezen szomorú hírnöke mély fájdalommal töltött el városunk jövője fölött, melyet csak az képes enyhíteni: hogy a veszélyes terv, még csak terv; hogy nem bevégzett tény, melyen többé változtatni nem lehetne; sőt hogy a mélyen tisztelt Országgyűlés minden oldalról történendő megvizsgálása fogja ezen nagy érdekt ügyet elhatározni, minthogy alkotmányos viszonyok között másképp nem is történhetik, leg-alább közmegnyugvással nem; és hogy a nagyméltósági közlekedésiügyi miniszter úr a vasúthálózat tervét épp azon célból adta nyilvánosság elé, s küldötte meg a törvény- és helyhatóságoknak és községeknek: miszerint magokat tájékoztassák, s tájékozván érdekeiket a mélyen tisztelt Országgyűlés, mint minden országos nagy közérdek jogszertű és bölcs intézője az ország, és ennek részei kielégített érdekében egyenlíthesse ki az egymás ellen harczoló igényeket.

Városi képviselő testületünk azon felfogásban van: hogy az osztrák önkényuralom idejéből felmaradt Torda városra nézve kikerültetése által oly veszélyes tervet vagy a Tordán keresztül vezetendő vonal költségeseb kiépítése, vagy magánérdekek szűlték.

A mi illeti az elsőt: tekintve és ismerve a vonalok hosszúságát mind a két oldalon, s ennek egymáshoz arányát, tekintve a magas közlekedésiügyi minisztériumhoz tett fölterjesztésünkben a bóosi-egerbegyi vonal tavakon és mocsáros helyeken keresztülvezetése miatt a pálya használhatóvá s állandóvá tétele nagyobb szerű költségeit, nem hiheti városi képviselő testületünk: hogy a boza-tordai vonal többé kerüljön a mindenikre nézve kikerülhetlen alagút költségei beszámításával együtt.

Sőt, feltéve: mégis többé kerülne, avagy egy oly népes, az ipar, kereskedelem s polgárisodás aránylag magasb fokain álló városi közönség kikerültetendő-e a költségkímélés érdekében, miszerint megsemmisüljön azon remény alatt, hogy helyét, illetőleg a vesztett súlyegyet más helységek föl-emelkedése fogja pótolni? Ez a rész feloldozása lenne az egészek egy kisebb szerű alárendelt érdekében; és a meglevőnek megsemmisítése — ez egészen egy csorba ütés lenne, hogy a romokból új alkotás keletkezzék. Hazai kormányunktól ily mütelt semmi esetre nem várunk, melynek politikájához tartozik a fennálló érdekeket még azon vonatkozásokban is kímélni, melyekben a köznemzeti érület rögtöni eltörlést óhajtott volna; országgyűlésünk bölcsességében pedig sokkal inkább megbizunk, hogysen elhibesztük, hogy útját alkotás helyett romokkal kívánja jeltölni.

A mi illeti egy némely szomszéd birtokos úr állítólagos érdekeit, melyek végett Torda város kikerültetvén, a vaspálya-vonalnak Kolozsvárról Egerbegyre vitetése vétett volna célba, bármily hatalmasak legyenek is azok; éppen úgy hiszi Torda város képviselő testülete azok fölötti diadalmaskodhatását jogos és méltányos igényének, miként Szeben város magánérdeke fölött kellett, hogy az erdélyi részek közérdeke a vár-kozosvár-brassói fővonal kiépítése által diadalmaskodjék.

Annnyál inkább, mert az érdekek helyes, önzetlen felfogása folytán — mennyiben t. i. egyik vagy másik vidéki birtokos úr nem kíván előjogokat magának — a vasútnak Tordán keresztül vitelét nemcsak hogy nekik nem árt: de miután kis helységek rakodási állomásokra nem alkalmasak, termékeivel, ha azokat vasúton a világ piacára akarja jövbőben szállítani, Tordánál messzebb kell, hogy hurcolkodjék; következőleg a vidéki birtokosság-nak is jól felfogott érdeke azt hezza magával, hogy lehető befolyásával a vaspályának Tordán keresztül vitelét, és itt rakodási állomás felállítását kérje, szorgalmazza, minden lehető befolyását e célra mérlegbe vetvén.

E kívül a vidéknek Torda lévén főhelye, csak is ez alkalmas jelenben nagyobb szerű raktárak felállítására, csak ennek piacza alkalmas különbféle termékeknek, árucikkékeknek kelendőseget szerezni, biztosítani és a vidék gazdasági, ipari és kereskedelmi, üzleti forgalmát azon mervekben élénkíteni, a melyekben közelebb egybekötésébe lesz ezen város hozva a világ piaczával a gözérő által.

Mig elhagyatva, addig, míg a központtól távolabb fekvő valamely ismeretlen kis helység több évek alatt azon fokára emelkedhetne, a népességnek, vagyonszágnak, ipari, kereskedelmi, közművelődési állapotoknak, a hol jelenben Torda áll, vidékén, még ott is, a hol a vasút keresztül vonulna, évekig a népesség csekély számának, vagyonszágnak, ipari és üzleti képességének kifejlődéséig, minden oldalról akadályokba ütközve, már meglevő előkészületek s beruházások hiányában sikertelen kísérletek állanak be, melyek magára nézve is csak kárt, és bizonytalan hosszasan időn keresztül hátrányokat eredményeznének. Ez azonban idővel kiépíthető lenne. De Torda város végképpen elcsúszna, éppen azon vaspálya-vonal ferde vezetése által, melynek okszerű vezetésétől, s az ezzel egybekötött nagy érdekek bülső számbavételétől: jogosan várta felvirágzását.

Az itt előadott, valamint a nagyméltóságú közlekedésügyi miniszteriumhoz fölterjesztett okaink alapján képviselő testületünk nemcsak Torda város, hanem az ország közérdekeiben elengedhetlen kötelességet hiszi teljesíteni akkor, a mikor bizalom teljes tisztelettel folyamodik a mélyen tisztelt Országgyűléshez is azon indokolt kérésével.

Méltóztassék a várad-kolozsvár-brassói vaspálya-vonalnak Torda város közvetlen érintésével, s itt egy rakodó állomás föllállításával, melynek építésére és a vonal keresztülvitelére városunk minő ajánlatokat tett, jelen fölterjesztésünk mellékleteiből megtetszik — Tordán keresztül vezetését elhatározni; s ezáltal Torda városát önmagának, s az országnak visszaadni — az enyészettől megmeníteni.

Torda város, 1867. szept. 26-án tartott képviselő gyűléséből.

KÜLFÖLD.

A római kérdés. A vén „Presse“ florenzi levelezője oct. 1-éről keletve megint közöl a helyzetre vonatkozó néhány érdekes adatot. Egy körjegyzék menesztetett Olaszország valamennyi külföldi képviselőihez, mely alá ugyan gróf Campello külügyminiszter neve van írva, de a melyet a valóságban Ratazzi fogalmazott. A kormány egy, felől kiemeli, mennyire tiszteletben kívánja tartani az általa elvállalt kötelezettségeket, másfelől azonban még sem mulaszthatja el a külföldi hatalmakat a jelen helyzetnek tarthatatlanságára figyelmeztetni s mialatt a római kérdés jelen állapotából eredhető ezen veszélyekre felhívja a figyelmet, minthogy ezek nem csak Olaszország, hanem Európa nyugalma számára is zavarólag hathatnak, kiemeli a római kérdés végleges s Olaszország jogos kívánalmainak megfelelő megoldásának szükségességét. Ezen nyilvánosság elé szánt körjegyzéken kívül még egy bizalmas jegyzék is menesztetett Franciaországba, melyet a diplomáciai bevett szokás ellenére nem a külügyminiszter, hanem a miniszterelnök készítetett és írt alá s bizalmas hangjánál fogva nem fog közzé tétetni.

Ratazzi ez iratában hű képét nyújtja az olaszországi állapotoknak és hangulatnak, s kiemeli, hogy az ingertelenség Franciaország iránt az egész

olasz nemzet szívében már is oly erős gyökereket kezd verni, hogy Franciaország részéről a római kérdésben leendő tetemes engedmények nélkül az olasz-francia szövetségnek fel kell bomlania, kiemeli, hogy a kormánynak többé nem leendő hatalma a közvélemény ellen harcolni, mely jelenben inkább áhítzik, mint valaha a porosz szövetség után, melytől Róma megszerzését reméli, míg Franciaország részéről ebben gátolva látja magát. Így hangzik a Franciaországhoz mindig hű és engedelmes Ratazzi miniszterelnöknek utolsó segélykiáltása, mely csakugyan hű kifejezése az olaszországi hangulatnak.

FRANCIAORSZÁG. Némely lap szerint a francia császár ismét egy régi végeszközű, európai congressushoz akar nyulni. Párisból írják, mi-kép ezen eszme ott ismét felmerült. Ausztria hozzájárulása állítólag, egészen, Oroszországhoz félig bizonyos. Anglia még nem választott, Poroszország ellenben oly megjegyzéseket tün, melyek visszautasításnak tekinthetők.

A Franciaországból jövő hírek ismét új fordulatokról beszélnek; azt mondják, hogy a császár csakugyan elhatározta volna, hogy a szabadelvűek tömegére fog támaszkodni, és a hódítási vágyakkal teljes katonai párttal szakítani fog; különösen a mi az olasz politikát illeti, a tartózkodás és be nem avatkozás elvét fogja szem előtt tartani. Ez által teljesen megnyerné az ellenzékét, miután ugy is a szeptemberi szerződésnek és Franciaország tekintélyének eleget tett az olasz kormány, midőn az ország legnépesebb fiát, Garibaldit, erőszakkal távolította el a tettek színhelyéről.

POROSZORSZÁG. A „Kreuzzeitung“ egy táviratilag jelzett cikket hoz, mely csodulit van a keserűséggel és kihívással Franciaország irányában. A keresztes lap kijelenti, hogy hiába fenyegetőznek, állunk eléje! Nem fogjuk Franciaországtól kérdeni, valjon akar-e Németország nemzetté lenni. Nem fogjuk Drouin de Lhuys urtól kérni, hogy Poroszország nagy hatalom maradjon. De a császár unokaöccsétől sem kérünk tanácsot a Rajna határ kötelezésekéről. Mindezt elintézzük magunk s a beavatkozást igen szépen megköszönjük. Reméljük, hogy Franciaország okosabb lesz, mint Páris had után bóduló lapjai. Ha pedig mégis, akkor! Rajta! készen állunk minden turkos és legyező alaku ágyú daczára. „Durva zsákra durva folt!“

Az orosz nagyherceg-trónkövet sept. 30-kán Berlinbe érkezett és Bismarck grófot még az nap hosszas elfogadásban részesíté.

LENGYELORSZÁG. Lengyelország russifikálása mindig nagyobb kiterjedést nyer. Ujabbban a községi eljárások is oda utasítottak, hogy jövőre kizárólag az orosz nyelvet használják a hatóságokkal való levelezéseikben. Miután azonban az orosz nyelvbeni járulékosok miatt nem képesek e rendeletet teljesíteni, felsőbb helyen meghagyatott, miszerint minden községbíró mellé egy orosz írnok adassék. Ezen hivatalokra csak nyugalmazott tisztok fognak alkalmaztatni.

KÜLÖNFÉLÉK.

+ Lapunk mai számával küldjük szét Szász Gerő barátunk előfizetési felhívását költeményre.

Sz. 3981. 1867.

Hirdetmény.

A folyó év november hava 1-ő napjától a jövő 1868-ik évi october utolsó napjáig a helybeli katonai lakományok számára a város által tűzifa pótlékban mintegy 74 rövid öl kemény tűzi fa, továbbá mintegy 23 mázsa világítási olaj, és mintegy 2950 tizfontos részlet sűrű szalma lővén adandó, ezen kellékek kiszolgáltatására nézve folyó év **october hó 14-ik napján** délelőtt 9 órakor a városház 4-ik számú termében árlejtés fog tartani melyre vállalkozni vágyók, a felkiáltási összeg 10%-nak bántapénztul bététele mellett megjelenni felhívának; bővebb értesítést vehetni illető tanácsai előadónál, a tanácsház 10-ik számú iroda szobájában.

Sz. kir. Kolozsvár város közigazg. Tanácsa 1867-ik év october 1-jén tartott üléséből.

Kiadta: LUGOSI ISTVÁN, jegyző.

NEM HIVATALOS

KÁTERO MÁRTON,

női- és férfi-divat- és szövet-kereskedése.

Kolozsvárt, főtér, a Zalog-intézet alatt.

Ajánlja gazdag és izletes választékú **őszi és téli** női ruhakelméit, u. m. selyem-, szőr-, Lüsztler-, sat. és egyéb jó mosó szövetek, női-felöltők, keszkenők, Chwalok, kesztyűk és lábbelik, továbbá:

finom gyapju szövetek- férfi-öltönyöknek u. m.

Palmerston-, Pelcz-, dubl-, velur-, trico sat. s minden más divatos szövetek.

Valódi rumburgi-, Creasz-, hollandi és bécsi-házi-vásznak, nagy választásban, a lehető jutányos árakért, pontos és gyors szolgálat mellett.

(130) ^{8/10} (13-*)

Első rangú Párisi, Pesti és Kuchlitz híres gyógyszerész ház

Bergmann és Comp. által feltalált következő szerek ajánlatnak kegyes figyelembe vétel végett:

Katrány-szappan, börtisztatlanságok ellen 1 darab 40 kr.

Köszvény-gyapott, minden rheumaticus fájdalmaknál kitűnő hatással egy pakét 40 és 80 kr.

Szakállnövelő tinctura, legbiztosabb szer még igen fiatal embereknek és a leggyorsabb idő alatt erős szakállat nevelni 1 és 2 frt.

Jég-pomádé, évek óta ismert és híres a haj fodritásra és erősítésre 1 tvegece 40, 60, 80 kr.

Foggyapott, mindennemű fogfájdalmak egy pillanat alatti megszüntetésére, egy tok 30, 50 kr.

A francia cs. államokra nézve szabadalmazott.

Kolozsvárra nézve egyedüli raktár

WOLFF JÁNOS gyógyszerésznel.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74. sz.)

nyére. Nagy tehetségtől kölönknek szép tollát minden magyar olvasó ismeri; s több éveken át, számos költeményét láttuk a lapok hasábjain megjelenni, melyek méltán jogosítottak azon reményre, hogy jelen gyűjtemény nemcsak hogy jelentékeny helyet fog elfoglalni a magyar irodalom terén, de egyszersmind anyagilag is széles pártfogásban részesülend.

— (Hivatalosan beklüdetett.) Folyó évi szeptember 29-kén Zemplénvármegyében Sátor-alja-Ujhely, mint távirati állomás, korlátolt napi-szolgálatat megnyitott.

— B. Szolnokmegye bizottmánya folyó hó 16-dikára összehívott.

— Királyi biztos, gróf Péchy Manó, ő nagyméltósága Pestről Kassára utazott, hol magán ügyeiben néhány napot tölt. Mint halljuk, e hó 28-kán érkezik városunkba vissza.

— Az erdélyi alapítványokat, melyek a f. tanév kezdetével töltendők be, a szeptember 25-i elhatározás Pávai Vajna Albertnek, Schreiber Rudolfnak és Salmen Vilmos Henriknek adományozta.

— A szentpéteri templomban díszes esküvő folyt le e hó 5-kén. A házának több jeles fiát adott Bethlen család egyik, nagy reményű sarja, legifjabb gróf Bethlen János, kolozsmegyei törvényszéki ülnök vezette oltárhoz a kellemben, mint lélek nemességben egyaránt tündöklő gróf Lázár Marit, egyik legnépszerűbb magnásunk, gróf Lázár Miklós leányát. A boldogságra a két örök frigyét kötött szív tisztasága elég kezességet nyújtván, szerencsekívánataink úgy hisszük felesleges is.

— Ó Felsége az erdélyi egyházmegyében megtresdett két tiszt, kanonoki állomást Csató József sz.-udvarhelyi és Nagy Nagy Lajos s.-szentgyörgyi lelkésznek adományozta.

— A balázsfalvi gör. kath. érsekség megszüntetése, biztos hírek szerint, el van határozva.

— Heves megye bizottmányi gyűlésének felosztása s egy kir. biztos kiküldése a folyó hó 4-kén tartott minisztertanácsban elhatározott.

— Perczel Miklós amerikai bontalanságából Pestre érkezett.

— A magyar kir. igazságügyminiszterium véglegesen szerveztetett. Nyolcz osztályból áll. A VIII-dik osztályba tartoznak az Erdélyt érdeklő összes ügyek; ebben miniszteri tanácsos Alduleán János. Osztálytanácsosok: Ocsvay Ferencz, Topler Károly, Conrad Móricz. Titkár: Geczó János. Fogalmazók: Bümches Frigyes, Deák Farkas, Filep Kálmán.

— Brenner József kolozsvári születési mérnök hazánkba, ki, mint emigrans, 15 év óta hazánkba távol van, a napokban Kolozsvárra visszaérkezett s állandóan itt telepedik meg. Érdekes tudni működése terén, melylyel magát száműzetése alatt becsülettel fenntartotta. A mint értesültünk 1850-től 53-ig a pesti lánczhid híres építője Clark mellett lett alkalmazást, mint segédje Londonban, 1857-től 1861-ig Rhodostóban az állam szőlőhegyeit mérnökileg rendezte, 1861- és 64-ben az álladalmi javak rendezésével foglalkozott, 1864-től bezárólag 65-ig Bukurestben az urbéri javak fölsszabadítása alkalmával működött. Ajánljuk hazánkba figyelmébe fennemlített mérnököt, ki egyes helységek tagosítása körül hasznos szolgálatokat tehet.

— A városunkban ismert levélhordó Bucsi, tegnap este felé magát a temetőben föblötte. Öngyilkossága okán a szesz italokkai mértékletlenül és következtében nem rég történt degradáltatását gyanítják.

— Zágrábból a következőket írják: Egy éppen most kibocsátott kancellári rendelet meg-hagyja, hogy az összes municipiumokban a tiszt-ujítás az 1861-diki eljárás szerint fogantatba vétes-sék, Hírkép hallik, hogy Haulik egy legfelsőbb kéziratot kapott, melyben az alja rendelt clerus-nak az unio-ellenes izgatás szigorúan tiltatik. — A horvát udvari kancellária, bir szerint, még oct. folytán fel fog oszlatni.

— Ujévtől fogva postafelügyelőket fognak alkalmazni, mint a „M. Postakölöny“ értesít. 40—60 postahivatalra fog esni egy-egy fel-ügyelő, ki felelős lesz minden a hivataloknál elő-forduló rendtelenségről vagy visszaélésekről.

— A prágai „Politik“ című lap nyom-dájának factorát és főszerzőjét f. hó 1-jén elfogták és hir szerint a „Politik“ ellen felségsejtési pert indítanak meg.

UJPOSTA.

— Pest, oct. 6. A képviselőház tegnap tar-tott ülésén a jegyzőkönyv bitelése után a mi-niszterelnök jelenti, miképp ő Felsége őszinte kö-szönettel fogadta a képviselőháznak, névnapja al-kalmából nyilvánított szerencsekívánatait. (Éljenzés.) Ezután elnök több képviselői megbízó levelet mutat be, mire a szűnetelés által szentesített törvények-kek olvastattak fel. — A miniszterelnök bemutatja 1) a közös költségek hányadára, 2) az államadós-ságok iránti megállapodásra, 3) a vám- és keres-kedelmi szerződésre vonatkozó törvényjavaslatokat, melyek felolvastattak. Madarász József élénk derűtség közt olvassa fel indítványát, melyben ki-vánja: 1) hogy az osztrák kormány által Magyar-ország nélkül elvállalt adósságok fizetésére senki se kényszerítessék, 2) számoljon az osztrák kor-mány az 1849 óta bevételek és kiadásokról, 3) rendeltessék el általános népszavazás, mely döntson, ha tartozunk-e valamit átvenni az osztrák állam-adósságból, vagy sem.

Végül az igazolt képviselők beosztatnak az osztályokba és pedig úgy, hogy mindenik osztály egyenlő számú tagokból álljon. (Jövő számunkban bővebben.)

— Flórencz, octob. 5. Viterbából érkezett tudósítások szerint a fölkélek és a pápai csapatok Bugnaronban összeütköztek, ez utóbbiak jelentékeny veszteséggel visszavertek.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.
Oct. 5-kén: 5% Metaliques 100 frt 55.25. 5% Nemzeti kölesön 100 frt 64.90. Kamat 58.25. 1860. Kölesön 81.—. Bankrézsvény 682.—. Hitel-intézeti részvény 200 frt 174.10. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2. kr 124.80. Ezüst 122.—. Cs. királyi arany 5.96.

Oct. 2-kán: Földtchermentesi kötvény Ma-gyarországi 68.—. Erdélyi 64.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DANIEL.

(270) ^{8/10} (13-24)

O v á s!!

már 35 év óta a legjobb hitelnek örvendő a jeles tulajdonságai miatt nagyon híres

Fernolendt Ferencz-féle

bécsi- vitriol nélküli csizma fénymaz,

és ezért bel- és külföldön ezen készítmény általánosan elismert jelességeitől többen (és ezek közt volt könyvezetöm, ki magát Fernolendt Ferencz öccsének nevezte) azon meggondolatlan eszmére jöttek, hogy magokat idegen tollakkal felkísérve „bécsi fénymaz“ néven az enyémhez hasonló vignetle alatt egy sokkal rosszabb készítményt terjesztessenek. Azért én

FERNOLENDT ISTVÁN

hirdetem és tudatom, hogy még nagybátyám életében 22 évig vezetem a gyártást, kezelést, és hogy boldogult bátyámnak Fernolendt Ferencznek egyetlen és törvényes örököse én vagyok, és mint ilyen egyedül birom a „bécsi fénymaz“ gyártásának titkát, mely fénymaz nem szárad, hanem jóságá mellett 4—5 évig egyenlő lágyan és irissen megmarad. Ennekfogva intem a nagy érdemi közönséget és t. kereskedő urakat ismételve és különösen, miszerint ne engedjék magokat csalók-tól rossz készítménnyel, rászedetni valamint a bört rossz vegyületekkel bemázoltatni.

Az én törvényes bejegyzett czégem

Fernolendt István, Fernolendt Ferencz unokaöccse.

Gyárom van: Bécs, Landstrasse Hauptstrasse Nro 74.

Gyári-raktárom: ezelőtt Grünangergasse Nro 8. most Stadt Schulerstrasse Nro 21.

Bécs, aug. 1. 1867.

FERNOLENDT ISTVÁN.

(330) ^{8/10} (2-3)

Van szerencsém a n. érd. közönséggel tudatni, hogy a bel-monostorutczában báró Apor-ház alatti

férfi ruha raktáromban

most érkeztek meg Brünből és Reichenbergből a legfinomabb és a legnagyobb választékban férfi gyapju szövetek; elvállalok a legújabb magyar, német és francia divat szerenti öltönyöket, a melyeket a legbiztosabban és divatosabban kiállítani legfőbb törekvésem leendő. Mintán a t. közönség eddigi becses pártfo-gását megköszönöm, ugy ezután is bátor vagyok, becses pártfogásáért ese-dezni, biztosítván, hogy jutányos áram s pontos szolgálatom mellett azok ki-érdemelésére legfőbb törekvésem tűzém ki.

Kolozsvárt, october 1867.

KOPITINSKI ANTAL,
férfi szabó.

(333) (1-6)

Gr. Bethlen Kámilló ur rad-nothi uradalmában 80 — 90 darab gu-lyába való marha telelés végett illó árban elfogadtatik. Értekezhetni ez iránt bér-mentes levél útján gazdatiszt Márkus Ferenczcel Radnothon.

(332) (1-3)

Jószág vásárlás iránti hirdetés.

Kerestetik Erdélyben egy olyan eladó birtok, mely a lebetőség, termékeny he-lyen, jó közlekedési utak mellett, vagy ahoz közel essék: terjedelme 4,000 öl 6,000 hold legyen, minél kevesebb erdővel.

Az ajánlat — a minőség, mennyiség és a tiszta évi jövedelem, valamint az ösz-szes ár pontos megjelölése mellett, **J. Kin-czighez** küldendő **Tővisegyházára** Arad mellett. Vasuti állomás **Kurtics.**

(148) ^{8/10} (15-*)

Szüleketérdeklő.

Hosszu időt igénybe vett szorgos ta-nulmányozásomnak sikerült a Gilisza be-tegségnek, mely a gyermekek sorából oly tömérdek áldozatot ad a sirnak, az általam feltalált

„Gilisza csokoládéban“

tökéletes gyógyszert állítani elő. Használati módja a szeletek göngyölein olvasható.

Kapható Pesten: Török József gyógytára és A. Thalmeier és társa kereskedésében, Kolozsvárt: Somlyai László fűszerkereskedésében, s ezen ki-vü számos bizonylatokat tartalmazó köny-vecskémben jegyzett t. bizományosimnál.

Ára egy darabnak 20 kr. nálam helyben 6 darab 1 frt.

Megrendelhető posta-után-vétellel az egész birodalomban.

KRÓCZER ÁGOSTON s. k.
gyógyszerész Tokajban.

Melléklet: Előfizetési felhívás Szász Gerő költeményeire.